УДК 7.01:378(09)ХДАДМ+74/.75.071.1]
(477.54):82-94+929}*Єгоров
ID ORCID 0000-0001-6409-7524
DOI DOI 10.33625/visnik2021.02.351

Марина ЛАВРІКОВА

Спілка дизайнерів України,
Національна спілка журналістів України

ДОРОГИ ЖИТТЯ ЄВГЕНА ПАВЛОВИЧА ЄГОРОВА

Лаврікова М. Дороги життя Євгена Павловича Єгорова. *У статті наводяться особисті спогади про спілкування та роки навчання і роботи з професором, заслуженим діячем мистецтв України Є. П. Єгоровим (1917–2005). Він постає перед нами як людина, педагог, ректор і родоначальник династії талановитих художників. Його доля розглядається крізь призму обставин життя: юності, війни, розвитку країни, ставлення до мистецтва.*
Також показується роль Є. П. Єгорова в розвитку ХДАДМ, його професійні та творчі якості. У всьому видно його любов до людей і високі вимоги до себе, до культури рисунку й живопису, системи освіти. Велику увагу приділено династичним традиціям сім'ї, творчості та викладацькій діяльності сина Сергія та онука Євгена Єгорових.

Ключові слова: *Євген Павлович Єгоров, Сергій Євгенович Єгоров, Євген Сергійович Єгоров, ХДАДМ, дизайн-освіта, історія освіти, харківська художня школа, мистецька династія.*

Lavrikova M. Yevhen Pavlovich Yegorov's Roads of Life. *The article contains personal memories of communication and years of study and work with a Professor, an Honored Art Worker of Ukraine Ye. Yegorov (1917–2005). He appears before us as a person, teacher, rector and a founder of a whole dynasty of talented artists. His fate is viewed through the prism of life circumstances: his youth, the war, the development of the country, his attitude to art.*
The article shows Ye. Yegorov's role in the development of KSADA, his professional and creative qualities. Everything shows his love for people and high demands on himself, the culture of drawing and painting, the education system. Much attention is paid to the dynastic traditions of the family, creativity and teaching activities of his son Serhiy and his grandson Yevgen Yegorov.

Keywords: *Yevhen Pavlovych Yegorov, Serhiy Yevhenovych Yegorov, Yevhen Serhiyovych Yegorov, KSADA, design education, history of education, Kharkiv Art School, artistic dynasty.*

Євген Павлович Єгоров (Іл. 1) народився 1917-го року в мальовничому містечку Лиман[1] у сім'ї залізничника[2]. Синів у цій сім'ї було троє, Євген – середній. Перші гроші він став заробляти ще хлопчиськом, малюючи офіційні портрети. У нього виходило, пішли замовлення. Потім навчався в Харківському художньому училищі. Потім на самохідних протитанкових гарматах пройшов усю фінську війну – з листопада 1939 по березень 1940 року. Улітку 1940-го вступив на живописне відділення Харківського державного художнього інституту. Та довго навчатись не довелося: перші залпи червня 1941-го застали на практиці в Хатках.

Іл. 1. С. Солодовник. Портрет художника Є. Єгорова. 1963. ХХМ. Світлина з архіву Світлани Солодовник

Одразу – добровольцем до військкомату. І знову – фронт, кров і бої. Були героїчна оборона Сталінграда й Ленінграда, взяття Кенігсберга та Берліна. Командир танка Єгоров мав ордени й медалі, та мав і контузію, два важких поранення. Одне з них отримав у Чехословаччині: грудьми прикрив хлопчиська від кулеметної черги, усі кулі дісталися Євгену Павловичу. Довго лежав у госпіталі – і знову на фронт. Наталя Григорівна, дружина Єгорова, згадувала, що якось пролунав дзвінок у двері. На порозі стояв молодий чех з обпаленим обличчям – той самий колишній хлопчик, який знайшов свого рятівника.

[1] Лиман (з 1938 по 2016 р. – Червоний Лиман) – місто обласного значення в Донецькій області.

[2] Авторка висловлює щиру подяку професору Євгенові Котляру за підбір фотоматеріалу та підготовку публікації до друку. Окрема вдячність Євгену Єгорову, онуку Євгена Павловича, за надання репродукцій творів свого діда, а також світлин і документів, які використані в цій публікації. До даної статті також долучені світлини з архіву харківської мисткині Світлани Узких, за що висловлюємо подяку.

Іл. 2. Молоді викладачі Є. Єгоров та Л. Чернов (у центрі справа наліво) серед студентів-живописців випускного курсу в майстерні ХДХІ. 1952. Музей ХДАДМ

А ще була маленька дівчинка в захопленому німцями селі. Вона притулилася до уцілілої стіни зруйнованого будинку, за якою стояли фашистські танки. Наші війська на іншому березі готувалися форсувати річку. Євген Павлович випадково помітив дитину. Серце стислося: підуть у наступ – не стане ні стіни, ні дівчинки! Глибокої осені через холодну річку поплив уночі рятувати дитину, ризикуючи життям. Уже на нашому березі, передавши дівчинку своїм, випив склянку спирту і, весь тремтячий від ознобу, впав у забуття. Ось таким героїчним хлопцем був майбутній професор і ректор Харківського художньо-промислового інституту.

Викликають глибоку повагу й люди, які пройшли справжнє становлення у своїй професії. Заслужений художник України, професор Є. П. Єгоров за півстоліття своєї викладацької діяльності пройшов шлях від асистента академіка П. І. Котова[3] в майстерні батального живопису (1948) через роботу завідувача кафедри рисунку (1958), проректора з навчальної та наукової роботи (1970–1972) до посади ректора ХХПІ (1972–1985) (Іл. 2–5). Пішов з поста ректора за станом здоров'я і продовжував професорську діяльність на кафедрі рисунку до 1997 року. Залишив улюблену роботу у зв'язку з важкою хворобою.

[3] Петро Іванович Котов (1889–1953) – відомий радянський живописець, заслужений діяч мистецтв РРФСР, лауреат Сталінської премії, майстер портрету, історичної і батальної картини, творів, присвячених індустріальній тематиці; вчився в Петербурзі та за кордоном, викладав у художніх вишах Києва та Москви.

Мені пощастило навчатись і працювати тоді, коли ректором ХХПІ був він. Інститут епохи Єгорова вирізнявся високим духом творчості, культурою рисунку й живопису, натхненним пошуком нових шляхів у мистецтві та безмежною любов'ю до обраної справи. Усе це було притаманне і самому Євгену Павловичу. При ньому виш ставав більш відкритим і лояльним до сучасних течій і тенденцій, терпимим до індивідуального самовираження.

А це ж були роки радянської влади з її жорстким підходом до проблем мистецтва й вірністю тільки одному напряму – соціалістичному реалізму. Гадаю, що тільки завдяки широті поглядів і демократизму Єгорова був можливий унікальний клімат і дух тих років, який огортав, учив, ліпив, виховував. У результаті й розцвіла яскравим букетом творчих індивідуальностей харківська живописна школа.

Ці роки також були періодом становлення сучасного дизайну. Євген Павлович користувався глибокою повагою і навіть мався у студентському середовищі справжнім майстром. Він постійно дбав про високий рівень і престиж вишу, уважно стежив за найбільш обдарованими дітьми. Сам їздив по художніх училищах інших областей України, відбираючи талановитих учнів для вступу в ХХПІ. Деякі з них стали провідними представниками професорсько-викладацького складу вишу. Серед них – заслужений діяч мистецтв, професор С. В. Рибін, заслужений діяч мистецтв, професор

Іл. 3. Харківський державний художній інститут. Випуск 1957 р. У першому ряду: Л. Чернов, Д. Овчаренко, Б. Колесник, М. Шапошников (ректор), Потеряєв, М. Рябінін, Б. Косарев. У другому ряду: С. Бесєдін (третій ліворуч), Є. Єгоров (третій праворуч), праворуч від нього – Ю. Дюженко, О. Вяткін. Архів родини Єгорових

Іл. 4. Зустріч Нового 1963 року в Спілці художників на вул. Культури, 20. Стоять зліва направо: Е. Левін, невідома, Г. Томенко, І. Карась, В. Сізіков, Н. Чернова. Унизу сидять зліва направо: Л. Чернов, С. Солодовник, Є. Єгоров, З. Сізікова, невідома. Архів Світлани Солодовник

Іл. 5. Ректор ХХПІ Є. Єгоров (перший праворуч) – голова журі обласного конкурсу студентських наукових робіт із секції культури та мистецтва. Поруч з ним – В. Константинов, проректор з наукової роботи. 1974. Музей ХДАДМ

В. М. Чаус, завідувач кафедри живопису, народний художник України, професор В. Л. Ганоцький і багато інших.

При Єгорові сформувалися міцні партнерські відносини зі школою мистецтва і дизайну в м. Галлє (Німеччина). Щороку найкращі студенти проходили там практику. Харківська школа[4] з успіхом брала участь у виставках різних напрямів образотворчого мистецтва.

Так вийшло, що при підготовці до мого вступу в інститут зі мною займався сам Євген Павлович. Одразу після школи вступні іспити я завалила, а восени батько знову повів мене в інститут до проректора з науки і завідувача кафедри рисунку Є. П. Єгорова. Вони швидко стали друзями, їх багато що зближувало як людей одного покоління, і обидва були танкістами, пройшли військовими дорогами з 1941 по 1945 рік. Чи сходилися і їх фронтові шляхи? На своїй «ревраді» вони вирішили, що я буду ходити на рисунок і живопис слухачем, а потім показувати свої «шедеври» Євгену Павловичу.

По суті, він став моїм першим учителем. Правда, сильно я його не стомлювала. На заняття, звичайно, ходила, але робіт у мене практично не додавалося. Студенти-художники займали мою увагу набагато більше, ніж глиняні глечики та старенькі натурниці.

І раптом з першим подихом березня зі мною щось сталося. Як прорвало шлюзи навесні. Я почала малювати з жадібністю й пристрастю, стрімко компенсуючи місяці бездіяльності. Стирався папір, горіли під нетерплячими пальцями олівці, летіли дні та ночі за мольбертом.

З великими рулонами паперу приходила я в маленький проректорський кабінет у глухому куті першого поверху старого корпусу. Євген Павлович уважно розглядав роботи, роблячи свої зауваження, терпляче пояснював мені, що між двома роботами тижневої давності як мінімум рік навчання, що сама я це зробити не могла, і делікатно допитувався, хто ж усе-таки малює. Потім, розуміючи, що «правди не взнає», відпускав мене з богом, недовірливо дивлячись услід.

Роботи були всі моїми. Малювала і виконувала живопис лише я сама. Звичайно, знала: Єгоров не вірить в моє авторство, однак це мене взагалі не хвилювало, тим більше, що наші зустрічі проходили в дуже м'якій і доброзичливій атмосфері. Єгоров був великий і добрий, а солдат дитя не скривдить. Я тоді не розуміла, що доля подарувала мені можливість спілкуватись і консультуватися з таким великим майстром і видатним художником.

Тільки на вступних іспитах, котрі я сприймала як новий етап творчості та здала всі на «відмінно», Євген Павлович повірив мені й оцінив моє завзяття, мою працю. Розповідали, що він ставив мої роботи за приклад – як дівчини, котра почала практично з чистого аркуша і домоглася таких результатів.

Час від часу я бувала в Єгорових у майстерні. Там часто збиралися компанії його учнів, які стали вже викладачами, доцентами та професорами, заслуженими діячами мистецтв і обіймали високі посади. Але справжнє свято починалося, коли там з'являвся сам Євген Павлович. Привітний господар і блискучий оповідач, мисливець і рибалка, він обігрівав нас усіх у променях своєї доброзичливості й заряджав радістю життя. І ми, зачаровані цією сильною особистістю, справжнім художником, перетворювалися знову на хлопчаків і дівчаток, його вихованців, які вийшли з одного гнізда.

Ми всі нескінченно захоплювалися творчістю Євгена Павловича. Малюнки його – це поезія в олівці й сангіні, віртуозна техніка, легкість і вишуканість штриха (Іл. 10–16). У його портретах поєднується психологічне розкриття образу з делікатністю виконання (Іл. 17–23).

Хоч закінчив Євген Павлович живописне відділення, свою творчість він, в основному, присвятив графіці. Улюблений матеріал – пастель. У м'яких ліричних пейзажах оживає епічна краса рідної природи, бездонні простори неба, плинуть хмари – й хочеться думати про вічне…

Онук Євген, з теплотою й ніжністю згадуючи діда, розповідає:

– Уранці на дачі прокидаюся, а він уже ходить по росі, польові квіти збирає. Поставить букет у вазу, помилується ним, і починає малювати.

Особливо запам'ятався Євгенові дід у машині «Волзі»:

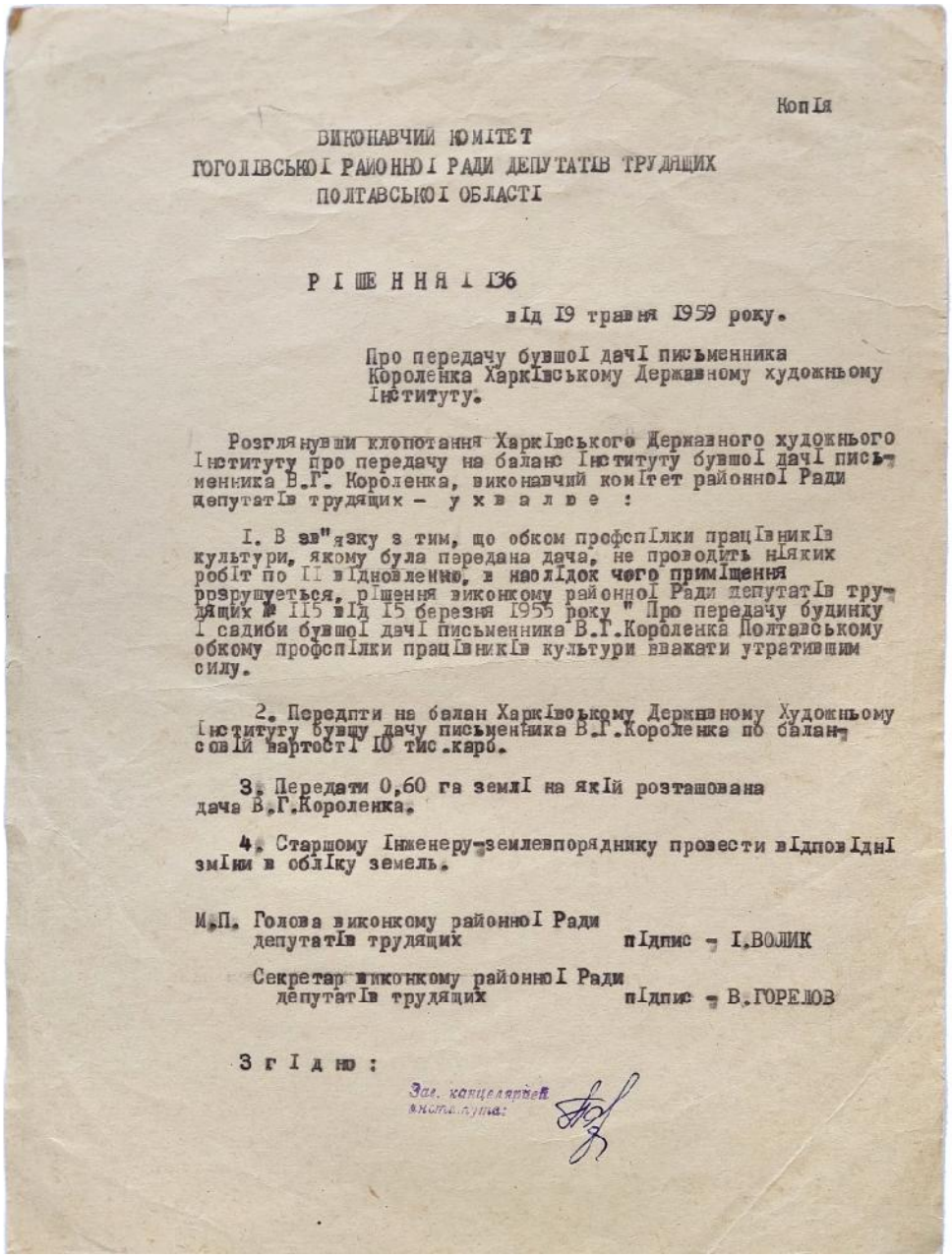
– Прилаштується на задньому сидінні, розкладе сангіну, пастель. Дивиться на природу – і творить…

***

Згадуючи Єгорових, не можна не сказати про дружину Євгена Павловича. Напевно, роль Наталії Григорівни в його житті важко переоцінити, хоча зовні це ніяк не виявлялось і не підкреслювалося (Іл. 24). Вона сама начебто відсувалась у тінь свого чоловіка, віддаючи головну роль цьому справжньому лідеру й талановитій людині.

Кажуть, що за кожним чоловіком, який залишив яскравий слід, багато чого досяг і зробив на своєму шляху, стоїть глибоко любляча, віддана і мудра жінка. Лишились у пам'яті її слова:

[4] До ілюстративної частини додаємо низку документів, які збереглися в родині художника та розкривають певні дати, історичні процеси та сторінки життя ХДХУ – ХХПІ (Є. Котляр, гол. ред.) (Іл. 6, 8, 9).

Копія

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
ГОГОЛІВСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ ДЕПУТАТІВ ТРУДЯЩИХ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Р І Ш Е Н Н Я № 136

від 19 травня 1959 року.

Про передачу бувшої дачі письменника Короленка Харківському Державному художньому Інституту.

Розглянувши клопотання Харківського Державного художнього Інституту про передачу на баланс Інституту бувшої дачі письменника В.Г. Короленка, виконавчий комітет районної Ради депутатів трудящих — у х в а л и в :

1. В зв"язку з тим, що обком профспілки працівників культури, якому була передана дача, не проводить ніяких робіт по її відновленню, в наслідок чого приміщення зруйнується, рішення виконкому районної Ради депутатів трудящих № 115 від 15 березня 1955 року " Про передачу будинку і садиби бувшої дачі письменника В.Г.Короленка Полтавському обкому профспілки працівників культури вважати утратившим силу.

2. Передати на баланс Харківському Державному Художньому Інституту бувшу дачу письменника В.Г.Короленка по балансовій вартості 10 тис.карб.

3. Передати 0,60 га землі на якій розташована дача В.Г.Короленка.

4. Старшому інженеру-землевпоряднику провести відповідні зміни в обліку земель.

М.П. Голова виконкому районної Ради
депутатів трудящих підпис — І.ВОЛИК

Секретар виконкому районної Ради
депутатів трудящих підпис — В.ГОРЕЛОВ

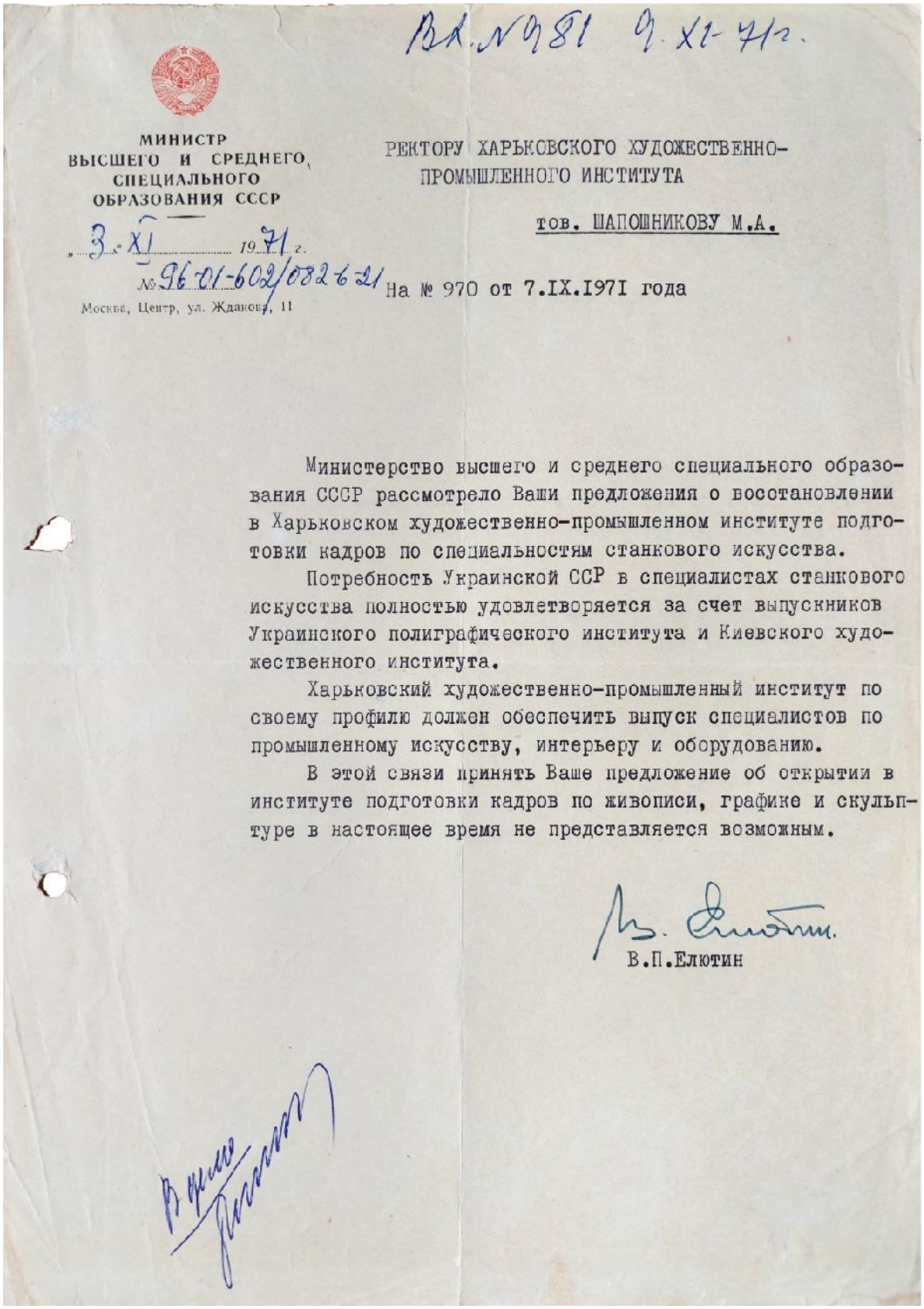
З г і д н о :

Зав. канцелярією виконкому:

Іл. 6. Копія рішення про передачу колишньої дачі письменника Короленка Харківському державному художньому інституту. 1959. Архів родини Єгорових

Іл. 7. Дача Короленка у с. Хатки Полтавської обл. Червень 1993. Студентська практика. Фото Світлани Узких

Вх. №981 9. XI-71 г.

МИНИСТР
ВЫСШЕГО И СРЕДНЕГО
СПЕЦИАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ СССР

3. XI 1971 г.
№ 96-01-602/0826-21
Москва, Центр, ул. Жданова, 11

РЕКТОРУ ХАРЬКОВСКОГО ХУДОЖЕСТВЕННО-
ПРОМЫШЛЕННОГО ИНСТИТУТА

тов. ШАПОШНИКОВУ М.А.

На № 970 от 7.IX.1971 года

Министерство высшего и среднего специального образования СССР рассмотрело Ваши предложения о восстановлении в Харьковском художественно-промышленном институте подготовки кадров по специальностям станкового искусства.

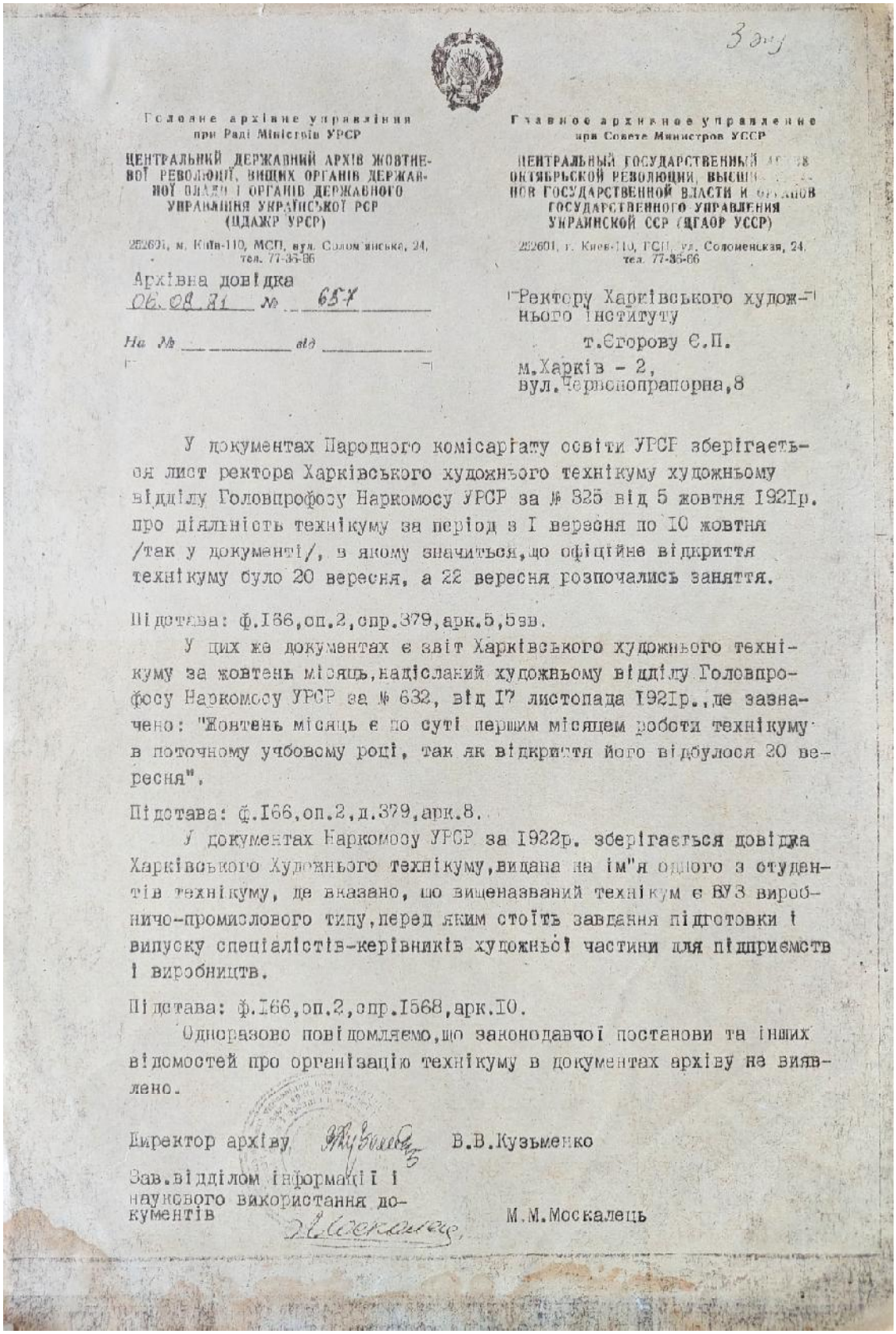
Потребность Украинской ССР в специалистах станкового искусства полностью удовлетворяется за счет выпускников Украинского полиграфического института и Киевского художественного института.

Харьковский художественно-промышленный институт по своему профилю должен обеспечить выпуск специалистов по промышленному искусству, интерьеру и оборудованию.

В этой связи принять Ваше предложение об открытии в институте подготовки кадров по живописи, графике и скульптуре в настоящее время не представляется возможным.

В.П.Елютин

Іл. 8. Резолюція Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР на ім'я ректора ХХПІ М. О. Шапошникова з відмовою у відкритті в інституті спеціальностей станкового мистецтва (живопису, графіки та скульптури). 1971. Архів родини Єгорових

Головне архівне управління
при Раді Міністрів УРСР

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ, ВИЩИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ РСР (ЦДАЖР УРСР)

252601, м. Київ-110, МСП, вул. Соломенська, 24, тел. 77-35-86

Главное архивное управление
при Совете Министров УССР

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АРХИВ ОКТЯБРЬСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ, ВЫСШИХ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ И ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ УКРАИНСКОЙ ССР (ЦГАОР УССР)

252601, г. Киев-110, ГСП, ул. Соломенская, 24, тел. 77-35-86

Архівна довідка
06.08.81 № 657

На № _____ від _____

Ректору Харківського художнього інституту
т.Єгорову Є.П.
м.Харків - 2,
вул.Червонопрапорна,8

У документах Народного комісаріату освіти УРСР зберігається лист ректора Харківського художнього технікуму художньому відділу Головпрофосу Наркомосу УРСР за № 825 від 5 жовтня 1921р. про діяльність технікуму за період з І вересня по 10 жовтня /так у документі/, в якому значиться,що офіційне відкриття технікуму було 20 вересня, а 22 вересня розпочались заняття.

Підстава: ф.166,оп.2,спр.379,арк.5,5зв.

У цих же документах є звіт Харківського художнього технікуму за жовтень місяць,надісланий художньому відділу Головпрофосу Наркомосу УРСР за № 632, від 17 листопада 1921р., де зазначено: "Жовтень місяць є по суті першим місяцем роботи технікуму в поточному учбовому році, так як відкриття його відбулося 20 вересня".

Підстава: ф.166,оп.2,д.379,арк.8.

У документах Наркомосу УРСР за 1922р. зберігається довідка Харківського Художнього технікуму,видана на ім"я одного з студентів технікуму, де вказано, що вищеназваний технікум є ВУЗ виробничо-промислового типу,перед яким стоїть завдання підготовки і випуску спеціалістів-керівників художньої частини для підприємств і виробництв.

Підстава: ф.166,оп.2,спр.1568,арк.10.

Одноразово повідомляємо,що законодавчої постанови та інших відомостей про організацію технікуму в документах архіву не виявлено.

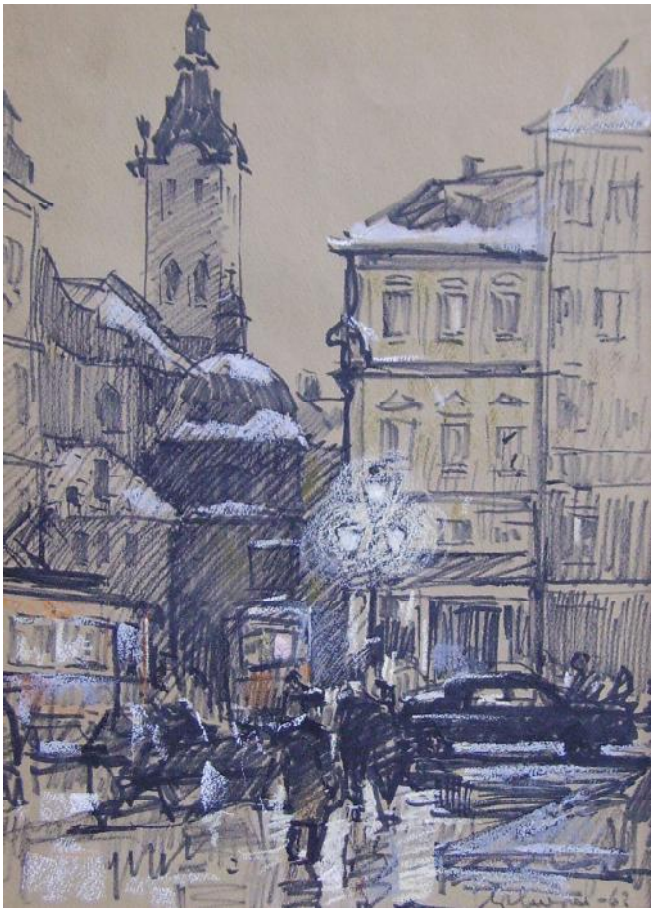
Директор архіву В.В.Кузьменко

Зав.відділом інформації і наукового використання документів М.М.Москалець

Іл. 9. Архівна довідка ректору Є. Єгорову про офіційні згадки в документах часу відкриття Харківського художнього технікуму, отримана до 65-річчя ХДХІ. 1981. Архів родини Єгорових

Іл. 10. Є. Єгоров. Париж у години пік. 1960. Тон. пап., пастель, фломастер. 73 × 49,5 см. ХХМ

Іл. 11. Є. Єгоров. Львів. 1962. Тон. пап., пастель, фломастер. 63 × 46 см. Архів родини Єгорових

Іл. 12. Є. Єгоров. Дуби. 1970. Пап., сепія. 47,5 × 55,5 см. Архів родини Єгорових

Іл. 13. Є. Єгоров. Вечір. 1978. Кольор. пап., пастель. 32,5 × 50 см. ХХМ

«Женю, йди і ставай ректором», які з непохитною твердістю і переконаністю сказала Наталія Григорівна чоловікові в 1972-му, визначивши на багато років уперед його подальшу долю і шлях розвитку ХХПІ.

Одного разу на початку 1990-х років я зайшла до Єгорових. Євген Павлович дуже уважно подивився на мене і запропонував написати мій портрет. Я досі шкодую, що через дрібні клопоти так і не знайшла часу для цього великого майстра й цікавої людини. А потім було пізно: він тяжко захворів.

Бував у Єгорових і мій батько. Як він приходив від них, то весь світився, наче відмитий джерельною водою, і з захопленням вигукував з порога: «Ти знаєш, у кого я був? Який талановитий Женя! Яке диво Наталка!»

Востаннє ми були з батьком у вже важкохворого, лежачого Єгорова на 80-річчі Наталії Григо-

Іл. 14. Є. Єгоров. Жіноча модель. 1960. Пап., санг. 54 × 38 см. Архів родини Єгорових

Іл. 15. Є. Єгоров. Жіноча модель. 1963. Пап., санг. 60 × 39 см. Архів родини Єгорових

Іл. 16. Є. Єгоров. Жіноча модель. 1967. Пап., сепія. 59,5 × 42 см. Архів родини Єгорових

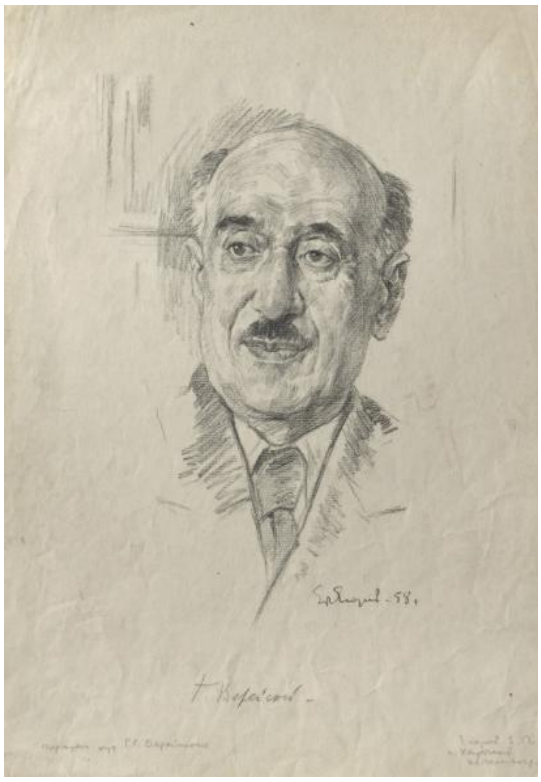
Іл. 17. Є. Єгоров. Портрет художника Берковича. 1953. Автолітографія. 45 × 45 см. Архів родини Єгорових

Іл. 18. Є. Єгоров. Портрет матері. 1954. Автолітографія. 59,5 × 42 см. Архів родини Єгорових

Іл. 19. Є. Єгоров. Колгоспник К. Бондаренко. 1957. Пап., олів., вугіль. 62 × 44 см. ХХМ

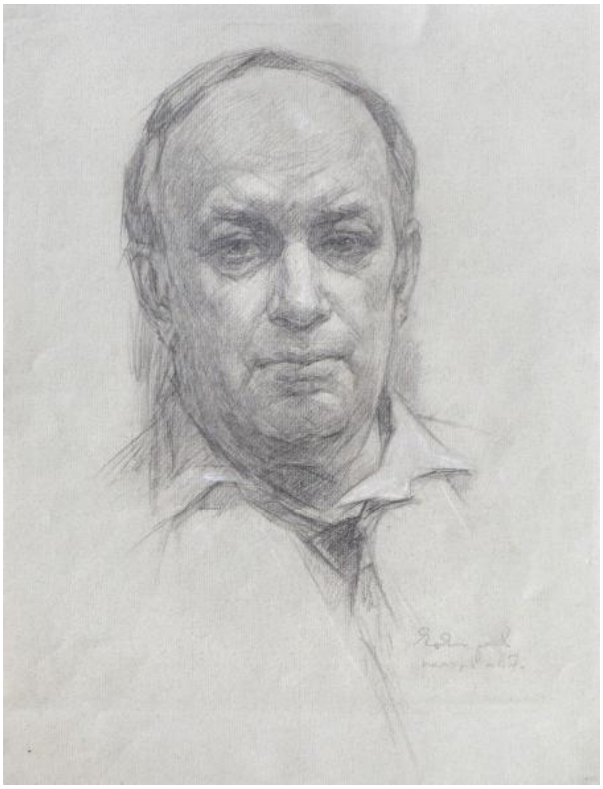
Іл. 20. Є. Єгоров. Портрет художника Г. Верейського. 1958. Автолітографія. 50 × 34,5 см. ХХМ

Іл. 21. Є. Єгоров. Портрет П. Спесивцева. 1966. Карт., санг. 70 × 44 см. ХХМ

Іл. 22. Є. Єгоров. Нонна. Б/д. Тон. пап., олійн. пастель. 59 × 50 см. Архів родини Єгорових

Іл. 23. Є. Єгоров. Автопортрет. 1987. Тон. пап., олів. 41 × 32,5 см. Архів родини Єгорових

Іл. 24. Є. Єгоров. Наталка. 1959. Пап., ретуш. 50 × 42 см. Архів родини Єгорових

Іл. 25. Є. Єгоров. Портрет Сергія. 1988. Тон. пап., олійн. пастель. 50 × 65 см. Архів родини Єгорових

рівни восени 2004-го. Вони дуже раді були один одному, випили по чарочці коньяку, говорили, згадували… Євген Павлович був наче по-дитячому щасливий і умиротворений. І так сяяли волошками очі Наталії Григорівни, яка з любов'ю і смиренням уже багато років подвижницею доглядала важкохворого чоловіка! Коли ми вийшли від них, батько, що втратив дружину (мою матір) 35 років тому, якось із болем сказав: «Ти знаєш, я навіть трохи заздрю прикованому до ліжка Жені. У нього така Наталка, таке тепло і така турбота…»

За два тижні до святкування 60-річчя Перемоги пішов з життя мій батько, і я проводжала в

останню путь цю абсолютно неординарну і світлу людину. Біля порога нашого будинку скромно стояла Наталя Григорівна. «Євген Павлович звелів передати йому, щоби почекав. Він скоро прийде», – тихо сказала вона. З її подальших слів мені стало ясно, що доля і цієї чудової людини повела свій останній відлік.

Не минуло й десяти днів, а в усипаному квітами холі Академія прощалася з Є. П. Єгоровим – засновником династії художників, солдатом і ректором, який залишив на згадку про себе плеяду учнів і унікальні твори, що стали класикою, надбанням харківської школи образотворчого мистецтва, гордістю України.

Завжди в народі славилися династії. У них культура та професійні навички передаються з покоління в покоління. Якщо говорити про династію, родоначальником якої став Євген Павлович, то треба звернутися до творчості його сина Сергія Євгеновича та онука Євгена Сергійовича Єгорових.

До того ж за традицією всі вони викладали на кафедрі рисунку ХХПІ. Євген Павлович присвятив їй 50 років життя, прийшовши 1948-го року після закінчення вишу. З 1958 по 1972 рік очолював кафедру рисунку. Пішов з улюбленої роботи в 1997-му через стан здоров'я. Викладав там і його син Сергій Євгенович (Іл. 25) – спочатку разом з батьком. Покинув кафедру 2007-го року, тяжко захворівши, незадовго до смерті. Натомість став онук, Євген Сергійович Єгоров, який і нині займає на кафедрі своє гідне місце.

Безумовно, всі Єгорови, які вже понад 80 років ведуть рисунок, внесли вагомий вклад у навчальний процес багатьох поколінь студентів, передаючи свій безцінний досвід, закладаючи основи образотворчої грамотності.

Якщо повернутися знову в ті далекі роки, згадується, як уперше, піднімаючись сходами старого корпусу, я побачила й одразу запам'ятала струнких хлопця в димчастому мохеровому светрі – сидів, немов великий птах, на перилах другого поверху й уважно стежив за мною. Незабаром ми подружились і могли годинами теревенити в інститутських коридорах. І тільки за пару років хтось сказав мені: «Дивись, син ректора йде». Я здивувалась: «Хто, Сергій?»

Сергій Єгоров закінчив відділення монументально-декоративного розпису. Прекрасний вітражист і творча особистість, він увічнив своє ім'я багатьма творами, що вигравають яскравими переливами скла. Їх можна побачити у старому корпусі Академії, в Харківському національному університеті будівництва та архітектури, Благовіщенському соборі тощо.

До Сергія Євгеновича, викладача кафедри рисунку, я привела свою маленьку дочку Катюшу навчатися рисунку й живопису.

***

Якось, коли я зайшла в майстерню відібрати роботи для виставки (Єгорови завжди давали мені свої картини), я назвала Сергія Євгеновича молодшим Єгоровим. Він заперечив: «Я не молодший, я середній!» – «А хто ж наймолодший?» – «Молодший – Женя Єгоров» (Женя ще займався в інституті) – «Нехай вчиться…» І тоді Сергій підвів мене до його робіт. У м'яких ліричних пастелях я впізнала Єгорова-старшого, але вони належали його онукові (мені згадався ясний день, коли, вийшовши з інституту, я зустріла Сергія Єгорова й він повідомив мені, що Ірина народжує сина). Так я познайомилася з роботами Єгорова-молодшого, який успадкував талант батька й діда і бабусину цілеспрямованість.

Якщо говорити про трьох Єгорових, то деяка схожість сюжетів і мотивів їх робіт говорить не про наслідування, а про сімейне світовідчуття й життєву філософію. Для Євгена Єгорова творчість – це свобода самовираження. Натурні картини етюдного плану – одне з улюблених напрямів у живописі. Написані вони легко й розмашисто. Єгоров-молодший не любить працювати на замовлення і виконувати чужі бажання. Він пояснює: «Якщо сам задоволений, то ти на правильному шляху».

Митець не стоїть на місці, з'являється декоративний напрям у його творчості. Для нього характерним є застосування абсолютно різних технік: чисто декоративне тло – і реалістичне зображення птахів і тварин. На перший погляд несумісні принципи гармонують один з одним, а контрасти підсилюють гостроту сприйняття.

І мій улюблений – народно-гумористичний цикл олійної пастелі. Женя проводив багато часу на дачі діда в Хатках, у справжніх гоголівських місцях. («Якщо там перебуваєш, то розумієш, що це не фантазії: Гоголь просто описує тутешнє повсякденне життя», – розповідав Євген Павлович). Кожна картина циклу має окремий сюжет. На перший план виходить композиційне рішення аркуша, графічна побудова зображення на площині. З теплотою та гумором автор показує побут і вірування українського села цих місць.

У кожному напрямі ми бачимо абсолютно нову, іншу грань таланту художника.

Ось, напевно, коротко про родину Єгорових – талановитих і відданих своїй справі людей, які присвятили своє життя харківській школі образотворчого мистецтва.